

ЕВАЛУАЦИЈА АКТИВНОСТИ РЕАЛИЗОВАНИХ ТОКОМ ВАНРЕДНОГ СТАЊА

Услед епидемије изазване ширењем вируса COVID-19, с циљем предузимања неопходних превентивних мера заштите својих грађана, Влада Републике Србије прогласила је ванредно стање 15.марта 2020.године. С обзиром да је и редовни рад предшколских установа обустављен, Министарство просвете, науке и технолошког развоја непосредно након увођења ванредног стања разматрало је које активности је неопходно предузети како би се правовремено и адекватно одговорило на изазове новонастале ситуације.

У допису који је МПНТР послало 23.03.2020., дефинисани су приоритети у раду установа и у складу са њима конципиране три групе активности:

- Активности у вези са очувањем здравља и безбедности људи
- Активности подршке породицама са децом предшколског узраста
- Активности подршке професионалном повезивању, умрежавању и размени искуства практичара у функцији истраживања, заједничког учења и унапређивања компетенција

Сваку групу активности карактерисали су јасно дефинисани циљеви. Такође, свака група садржала је сет засебних активности које директор, стручни сарадници и васпитачи треба да спроведу до и након 01.априла.

Ванредно стање укинута је одлуком Владе Републике Србије 06.маја 2020. године. Начин рада у установи полако се враћа у свој уобичајени ток, уз поштовање свих прописаних мера очувања здравља и безбедности, што је свакако остао главни приоритет.

Током трајања ванредног стања активности у вези са очувањем здравља и безбедности људи планиране су и реализоване у складу са мерама и одлукама Владе Републике Србије. Представници наше установе одржавали су сталну комуникацију са јединицом локалне самоуправе и кризним штабовима, а од људских ресурса на располагању је било шест сестара са превентивне здравствене заштите.

У намери да сагледамо резултате васпитно-образовног процеса, у светлу циљева који су дали оквир горепоменим активностима подршке током трајања ванредног стања, спровели смо онлајн истраживање. За те потребе дизајнирани су засебни упитници, конципирани као петостепена скала процене Ликертовог типа. Испитаници су на скали од 1-5 избором броја изражавали степен слагања са задатом тврдњом. Пригодни узорак чинили су васпитачи (N=84), као и родитељи (N=693) деце предшколског узраста која су уписана у наш вртић, чија је сарадња била темељ реализације целокупног процеса који је иза нас.

Путем онлајн упитника са седам тврдњи испитали смо ставове родитеља везано за одређене аспекте процеса, а тичу се оцена квалитета сарадње са васпитачима, задовољства комуникацијом и разменом информација унутар групе, уважавања њихових и дечијих сугестија и предлога у погледу планирања и реализације активности, као и унапређења односа у групи и самој породици захваљујући дељеном искуству у остварењу заједничког надређеног циља, а то је васпитно-образовни процес креиран ради добробити деце.

Број родитеља који су се одазвали на позив за учешће у евалуацији је 693. Већина родитеља позитивно оцењује важне аспекте протеклог периода, изражено кроз висок степен слагања са задатим тврдњама.

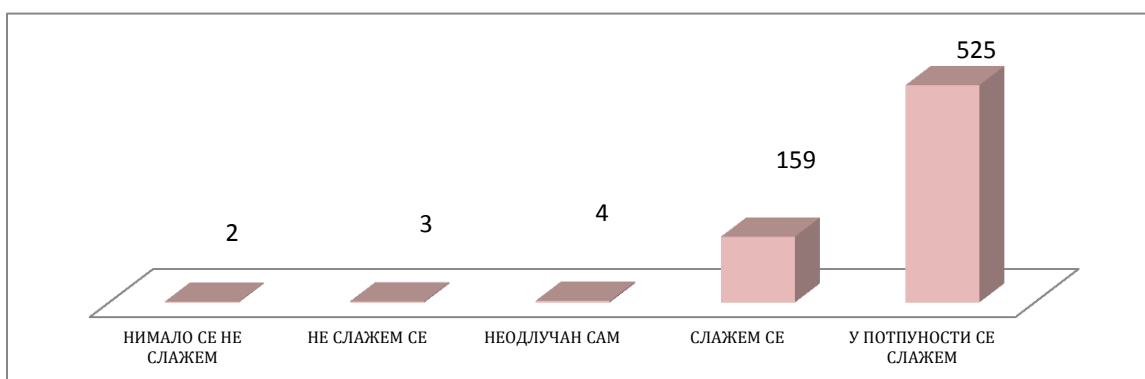
Ставовe наших васпитача везано за одређене аспекте васпитно образовног рада - сарадње са породицама, колегама васпитачима и стручним сарадницима, као и професионалног усавршавања током трајања ванредног стања, када су активности ради добробити деце организоване путем дигиталних технологија - испитали смо такође путем петостепене скале Ликертовог типа, помоћу осам ставки.

Број васпитача који су се одазвали на позив за учешће у евалуацији је 84. Већина васпитача умерено до високо позитивно оцењује важне аспекте протеклог периода, изражено кроз висок степен слагања са задатим тврдњама.

Даћемо сажети приказ структуре одговора.

Начином на који је била организована комуникација и размена информација унутар групе родитељи су великој мери задовољни. Свака група имала је свој канал комуникације (путем апликација или друштвених мрежа), интерна правила и договорен ритам и опсег у погледу слања продуката и повратних информација о активностима. Квалитетом предлога активности које су добијали од стране запослених (васпитачи и стручна служба) задовољно је преко 98% родитеља, док свега њих 9 даје слабије оцене (График1).

График 1. *Задовољство родитеља квалитетом предлога активности (N=693)*

Ајтем: „Задовољни смо квалитетом предлога активности које смо добијали од стране запослених у вртићу“

Оцењујући задовољство квалитетом реализоване сарадње са породицама, васпитачи такође деле позитивно искуство; просечна оцена ставке *“Задовољан/задовољна сам квалитетом сарадње која је остварена са родитељима и децом током трајања ванредног стања”* на узорку од 84 испитаника износи 4.23.

Међутим, оцена васпитача у погледу задовољства одзивом породица у оквиру своје групе нешто су ниже. У проценама тврдње *„Задовољан/задовољна сам квалитетом предлога и одзивом на активности од стране породица током трајања ванредног стања“* код преко 57% васпитача налазимо умерено позитивне одговоре (просечна вредност оцена на ајтему износи 3.97). Разлоге највероватније можемо тражити у чињеници да је било наглих флукуација броја учесника у активностима. На почетку је одзив у великом броју група био значајно висок, али у извештајима је видљив пад броја активних учесника већ након Васкршњих празника, а нарочито након 1.маја, што је и било очекивано с обзиром на попуштање мера и долазак лепших пролећних дана, када су предшколци приоритет дали играма и активностима ван куће.

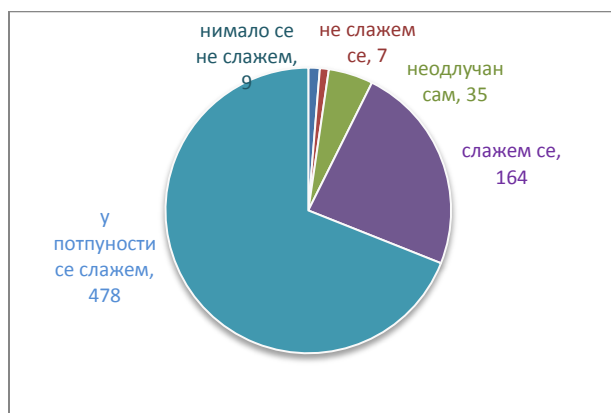
Један од важних циљева активности било је оснаживање породице као примарног васпитача деце и пружање психолошке подршке деци и породицама. Када анализирамо сегмент упитника који се тиче подршке васпитача у погледу оснаживања родитеља, усмеравања око поступања и комуникације са дететом о насталим околностима, као и упућивања на садржаје и литературу којима би се могле обогатити активности са дететом, видимо да су оцене родитеља високе, и тек нешто слабије него ли оцене квалитета самих активности. Њих 95% потврђује нам задовољство добијеном подршком и смерницама, док би одговори близу 5% родитеља могли да сугеришу да је фокус васпитача у појединим групама био усмеренији ка планирању и реализацији дневних активности. Сви смо први пут пролазили кроз овакво искуство, стога смо сугерисали запосленима да балансирају количину садржаја који шаљу ка родитељима. На нашој главној фб страници постављали смо релевантне текстове у циљу оснаживања и пружања подршке породици. Такође, почетне активности на нивоу свих узрасних група тематски су биле оријентисане управо ка оснаживању важне способности-емоционалне интелигенције и адаптацији детета кроз обраду новог искуства на когнитивном и афективном плану.

На ајтему *„Предлози и интересовања родитеља и деце везано за активности били су уважавани од стране васпитача и интегрисани у даље планирање и реализацију активности у групи“* - налазимо веома позитивне оцене од стране родитеља (просечна оцена на тој ставки износи 4.69). Васпитачи на истом ајтему у свом упитнику деле позитивно искуство (просечна оцена на ставки износи 4.34). У извештајима наших васпитача читали смо белешке и гледали продукте предложених активности од стране родитеља и деце, нарочито у периоду око Васкрса, када је одзив- креативна реализација активности у кругу породице- био највећи током трајања ванредног стања. Овакви подаци веома охрабрују све нас који идемо у сусрет Годинама узлета. Нове Основе програма предшколског васпитања и образовања управо промовишу сапостојање више перспектива у флексибилном оквиру, проактивну и партиципативну улогу детета и трансформацију свих учесника кроз заједничку сарадњу у планирању и реализацији активности.

Бројна психолошка истраживања указују на значај који одређена искуства имају за кохезивност једне групе, те колико рад на остварењу заједничких надређених циљева може унапредити односе у групи, минимизовати конфликте или чак довести до превазилажења несугласица и препрека уколико их је раније било. Занимало нас је да ли је сарадња са васпитачима и другим породицама унапредила односе у погледу поверења, отворености, привржености, итд. Код одговора који бирају родитељи просечна вредност износи 4.76, док код васпитача наилазимо на умеренији позитиван став по том питању (АС= 4.17).

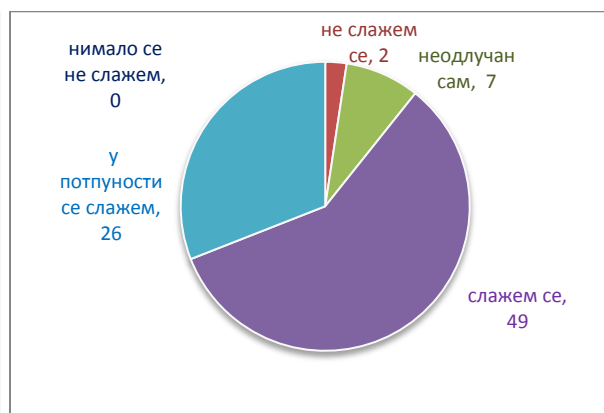
Структура одговора родитеља и васпитача на питање о значају остварене сарадње за унапређење односа приказана је на *Слици 1 и 2*.

Слика 1. Структура одговора на ајтему: „Заједничко искуство сарадње са васпитачима и другим родитељима током ванредног стања значајно је допринело унапређењу наших односа“

Одговори родитеља (N=693)

Слика 2. Структура одговора на ајтему: „Заједничко искуство сарадње са родитељима и децом током ванредног стања значајно је допринело унапређењу наших односа“

Одговори васпитача (N=84)

Необичне околности донеле су родитељима бројне изазове у организацији дневних обавеза, али и прилику да заједно са својом децом учествују у разноврсним активностима. У одговорима родитеља видимо да је ово искуство у већини случајева (92%) *значајно допринело обогаћивању атмосфере и односа унутар саме породице* током трајања ванредног стања. Дубоко верујемо да је то нарочито било изражено и корисно у периоду полицијског часа, који је засигурно представљао највећи изазов управо за најмлађе укућане.

Васпитачи су током ванредног стања били чланови неколико онлајн заједница. По критеријуму узраста формирано је неколико група, чији су представници евидентирали недељне извештаје васпитача и обједињене извештаје слали стручним сарадницима. Унутар сваке од ових група дефинисана су интерна правила комуникације и размене информација.

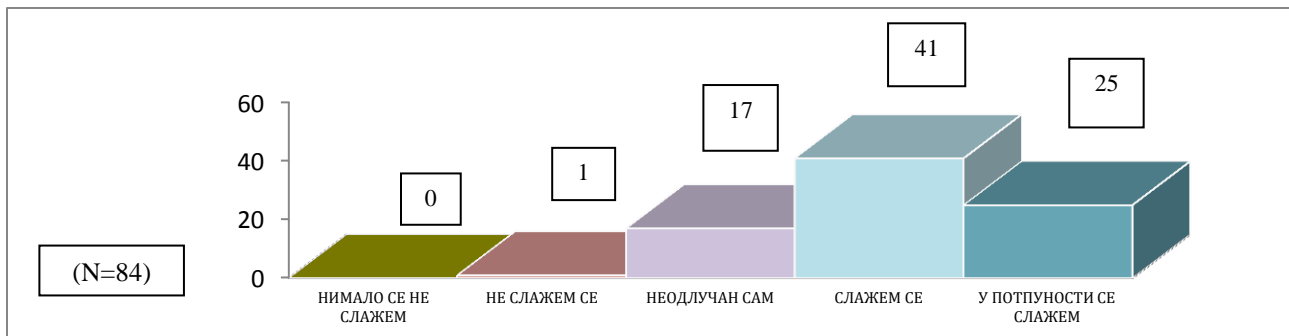
На нивоу целог упитника за васпитаче, највиша просечна оцена добијена је на ајтему који се односи на сарадњу са колегама и представником групе унутар онлајн заједнице (АС=4.52). Добра организација била је нужан услов функционисања унутар групе како би продукти и извештаји били структурисани и благовремено послати стручним сарадницима. Свака група имала је своју динамику развоја и тока комуникације. Било је видљиво да се временом стабилизују структуре

узрачних група, да постоји кооперативност чланова и представника, и да се колеге међусобно подржавају у сегментима неопходним за остварење васпитно-образовних циљева.

Питали смо наше васпитаче како су задовољни и квалитетом сарадње која је остварена са стручном службом у погледу препоручене литературе, предлога активности, као и подршке за професионално усавршавање и развој. Просечни скор одговора испитаника је 4.14. На узорку од 84 испитаника троје се изјашњава као незадовољно сарадњом, 11 испитаника су неопредељени, док преко 80% васпитача потврђује извесни степен задовољства реализованом сарадњом.

Рад на даљину путем интернет технологија наметнуо је бројне изазове пред наше запослене. Формирање вајбер група, функционисање у неколико онлајн заједница, организација активности, слање/запримање материјала, писање/куцање извештаја и селекција продуката активности; све ово изискивало је одређена знања из домена дигиталних компетенција. Компетентнији васпитачи помагали су неискуснијим колегама, неки су самостално изборили одговор на изазов, а поједини васпитачи учествовали су на конференцији „Дигитално образовање 2020“ и значајно унапредили креирање активности за наше малишане (правили квизове, игрице и слагалице на доступним платформама). На тврњу да су њихове дигиталне компетенције током ванредног стања значајно унапређене у функцији остварења квалитетне и континуиране комуникације и реализације васпитно-образовних циљева, на узорку од 84 испитаника, само један се није сложио, неодлучно је 17 васпитача, док преостали позитивно оцењују свој напредак у домену знања о употреби дигиталних технологија (График 2).

График 2. Ставови васпитача о унапређењу дигиталних компетенција током рада на даљину

Велики број васпитача унапредио је компетенције кроз адаптациони одговор на измењене услове рада. Просечан скор на ставки која испитује задовољство реализованом подршком, активностима, обукама и начином размене информација међу практичарима које доприносе развоју дигиталних и других компетенција од значаја за професионални развој износи 3.84. Нижи степен задовољства системски пруженом подршком, обукама и активностима оправдан је и мора да послужи као водич у планирању и постављању приоритета будућег стручног усавршавања запослених, како би у свим околностима одговорили на оно што увек остаје главни приоритет у нашем раду, а то је остварење повољне средине и услова за развој и добробит сваког детета.